

1983/84:34

Måndagen den 28 november

Kl. 11.00

Förhandlingarna leddes av andre vice talmannen.

1 § Kompletteringsval till utskott

Anf. 1 ANDRE VICE TALMANNEN:

Folkpartiets partigrupp har som suppleant i justitieukskottet efter Anna-Kerstin Larsson anmält Kerstin Anér.

Andre vice talmannen förklarade vald till

suppleant i justitieukskottet

Kerstin Anér (fp)

2 § Justerades protokollet för den 18 innevarande månad.

3 § Svar på interpellation 1983/84:15 om alkoholpolitiken

Anf. 2 Statsrådet GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Rolf Wirtén har mot bakgrund av de alkoholpolitiska beslut som riksdagen fattade år 1977 ställt fyra frågor till mig.

För det första frågar Rolf Wirtén mig om jag anser att de alkoholpolitiska beslut som riksdagen fattade år 1977 och som anger målet för alkoholpolitiken vara att åstadkomma en minskning av den totala alkoholkonsumtionen alltjämt utgör tillräcklig grund för det alkoholpolitiska handlandet.

Det alkoholpolitiska målet att begränsa den totala alkoholkonsumtionen står naturligtvis fast. Så gör också de alkoholpolitiska riktlinjer som riksdagen beslutade år 1977. Målet är alltjämt minskad totalkonsumtion, minskat alkoholmissbruk och minskade alkoholskador. Regeringen arbetar därför med de traditionella alkoholpolitiska medlen, nämligen en aktiv prispolitik, opinionsbildning och kontrollerad försäljning.

För att alkoholpolitiken skall bli framgångsrik och vara aktiv måste den emellertid kompletteras med insatser på andra områden av samhällspolitiken. Vad som krävs enligt min mening är en politik som bl. a. förändrar arbetslivet, gör skolan bättre och ger en social trygghet för alla. Med en aktiv alkoholpolitik menar jag inte bara prispolitik och restriktioner av olika slag. Jag menar även något annat. Alkoholpolitik är också att försöka förändra samhällsmiljön genom att t. ex. ändra på umgängesformer och motverka kommersialism.

Rolf Wirtén har för det andra frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder i syfte att åstadkomma en mera konsekvent praktisk tillämpning av de nämnda principerna för alkoholpolitiken.

Ett sådant arbete pågår fortlöpande. Den långsiktiga trenden till minskad försäljning av alkoholdrycker får inte brytas. Jag vill erinra om den höjning av priserna på Systembolagets produkter som genomfördes för en vecka sedan.

Den starka opinionsbildningen om alkoholen och dess risker måste inte bara fortsätta utan hela tiden förnyas. Opinionsläget har förändrats de senaste åren. Det finns en ökad medvetenhet om riskerna med alkoholen. Vi talar mer om det dolda missbruket. Det finns över huvud taget en större benägenhet att ta upp ämnet alkohol med varandra. Denna dialog måste givetvis fortsätta.

När det gäller åtgärder mot hembränning och langning förbereds olika insatser. Vid överläggningar som jag har haft med olika myndigheter har framkommit bl. a. att socialstyrelsen arbetar med en skrift om åtgärder mot hembränning. Rikspolisstyrelsen håller på att kartlägga marknadsföringen av aktivt kol. Dessa insatser syftar till att förhindra och upptäcka olovlig sprittillverkning.

En tredje fråga som Rolf Wirtén har tagit upp är om jag är beredd att vidta åtgärder för att stimulera massiva insatser med sikte på att begränsa den totala alkoholkonsumtionen för att därigenom i första hand minska det personliga lidande som alkoholbruket orsakar men också reducera de mycket stora kostnader som samhället orsakas genom alkoholbruket.

Självfallet anser jag att den totala alkoholkonsumtionen bör begränsas. Utöver de insatser på alkoholpolitikens område som jag nyss har nämnt vill jag också genom stöd till bra fritidsaktiviteter minska alkoholbruket bland unga. Regeringen har också ökat det ekonomiska bidraget till arbetsmarknadens organisationer, så att de kan fortsätta med den viktiga kamratstödande verksamheten inom arbetslivet.

Kampen mot alkoholbruket förs sålunda redan nu på en bred front. Detta arbete måste fortsätta och förnyas. Alkoholmissbruket är ett av våra allvarigaste samhällsproblem. Det orsakar stora kostnader för samhället och ett stort mänskligt lidande. Människor med begynnande alkoholproblem måste få hjälp så tidigt som möjligt. Forskningen måste intensifieras, vård- och behandlingsresurser utvecklas.

Socialtjänstlagen och huvudmannaskapsreformen är två stora förändringar, som möjliggör ett bättre samspel mellan och inom olika grenar av

vårdsektorn. Härtill kommer också en förstärkt samverkan mellan föreningslivet och socialtjänsten samt andra samhällsorgan som polis, försäkringskassa och arbetsförmedling. För att skynda på denna utveckling och i syfte att göra missbrukarvården bättre och mer effektiv genomför socialdepartementet f. n. en försöksverksamhet inom området med olika samverkansprojekt.

Rolf Wirtén har för det fjärde frågat mig om jag är beredd att medverka till att, så långt det beror på regeringen, garantier skapas för att folkrörelsernas insatser i informationen i alkoholfrågor tas till vara och utvecklas i enlighet med intentionerna i tidigare riksdagsbeslut.

Vad gäller folkrörelsernas roll i fråga om upplysning på drogområdet vill jag erinra om att det genom 1977 års alkoholpolitiska beslut förutsattes att ansvaret för den övervägande delen av informationen skall vila på folkrörelserna, som skall ges resurser för detta.

F. n. remissbehandlas en rapport med förslag till en förbättrad samordning och organisation av de statliga insatserna för alkohol- och narkotikainformation. I rapporten föreslås bl. a. att folkrörelserna ges ett större ansvar för alkohol- och narkotikainformationen än hittills.

Jag vill framhålla att regeringen har en stark tro på folkrörelsernas unika möjligheter till insatser för att förbättra samhället. Detta gäller i stor utsträckning insatser på alkoholpolitikens område. Folkrörelserna spelar här en väsentlig roll.

Anf. 3 ROLF WIRTÉN (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Gertrud Sigurdsen för det relativt fylliga svaret på en del centrala frågor när det gäller vår mest angelägna sociala samhällsfråga.

Jag noterar med tillfredsställelse att statsrådet så klart håller fast vid målen i 1977 års beslut om alkoholpolitiken. Viktigast är naturligtvis att få ned den totala konsumtionen. Frågan är i vilken takt minskningen kan ske, och vilka medel som skall användas för att nå denna konsumtionsminskning. När det gäller takten finns det en formulering i svaret som är värd att notera. Statsrådet säger: "Den långsiktiga trenden till minskad försäljning av alkoholdrycker får inte brytas." Det är bra, men måste vi inte kvantifiera det här målet? Det är det enda sättet att få press på detta viktiga arbete.

Forskarna har med stor enighet redovisat sambandet mellan konsumtion och alkoholskador. Sälunda innebär en fördubblad konsumtion fyra gånger större skaderisk. Den här insikten måste de politiskt ansvariga omsätta i konkreta beslut. Får jag därför fråga statsrådet Sigurdsen om hon i detta hänseende är beredd att som mål uppsätta en konsumtionsminskning med 3-5 % per år under 80- och 90-talet. Det är inte något realistiskt mål. Första halvåret 1983 sjönk konsumtionen med drygt 6 %.

Men, herr talman, självfallet kräver detta, som jag har sagt i min interpellation och fått medhåll om i svaret, en rad kraftfulla och konsekvent genomförda åtgärder. Viktigast är prispolitiken. Regeringen måste vara beredd att höja spritskatten snabbare än den allmänna prisnivån, och frågan

är: Är regeringen beredd att göra det? Jag noterar vad statsrådet sagt om prisfrågan i dagsläget.

Det är motiverat att föra en sådan här politik för att få ner konsumtionen. Men det är också motiverat med tanke på de enorma kostnader alkoholbruket förorsakar samhället. I Sverige har vi nyligen fått ta del av Anders Jonssons skrift "50 miljarder kostar supen", och den har skakat om åtskilliga. Inte minst intressant blir det om man bryter ner de stora talen till regional nivå. Den genomsnittlige skattebetalaren skulle exempelvis i mitt hemlän, Jönköpings län, få betala 3 000 kr. mindre i landstingsskatt om kostnaderna för spritkonsumtionen kunde opereras bort från sjukvården. Jag tror inte att man skall hänga upp sig på enskilda siffror i dessa analyser och redovisningar av kostnaderna, men de talar ändå om storheterna i sammanhanget.

Det är inte bara här i Sverige som det görs sådana här undersökningar. Nyligen tog jag del av en liknande undersökning som publicerades förra månaden i USA av ett underutskott till senatens finansutskott. Där visar man på en kostnad av 120 miljarder dollar för den amerikanska nationen. Det är helt uppenbart, herr talman, att de som rycker på axlarna och vill nonchalera de samhällsekonomiska kostnaderna kommer ut i allt hårdare snålblåst. Det går inte längre att säga emot de många analyserna och beräkningarna av alkoholens enorma samhällskostnader.

Det avgörande motivet i kampen mot alkoholen måste dock alltid vara att undanröja det mänskliga lidande som följer i alkoholens spår. Helt nyligen såg jag också i USA, i New York, en gripande utställning av barnteckningar. De var gjorda av barn som lever i svårt alkoholiserade hem i USA. Man räknar med att det finns 7 miljoner barn bara i USA som lever under den terror en alkoholiserad hemmiljö utgör. I terapeutiskt syfte använder sig en organisation, som har till uppgift att hjälpa barn i sådana här situationer, av teckningen som kommunikationsmedel. Ofta är dessa barn så knutna och hämmade att de inte förmår att tala om sina problem. Bilden kan då frigöra dem, och samtal kan komma i gång. I detta fall var det ett hundratal teckningar, en del enkla för att inte säga rent av töntiga, andra mer drivna. Men oavsett den artistiska kvaliteten innehöll de alla ett budskap om den sociala nöd dessa barn lever i och den fruktansvärda "hatkärlek" som ofta råder mellan barn och förälder i svårt alkoholiserade hem.

Det är faktiskt ingen överdrift att, som statsrådet Sigurdson och jag har gjort i svaret och interpellationen, tala om alkoholen som vårt största sociala problem. Hälsoskäl och de ekonomiska konsekvenserna talar lika starkt emot alkoholbruket.

Mot denna bakgrund är det egentligen obegripligt att inte alla krafter samlas och beslutar sig för att energiskt driva tillbaka alkoholkonsumtionen. Men fortfarande försvarar det s. k. etablissemanget alkoholbruket med stor frenesi och talar närmast nedlåtande om de alkoholfria miljöerna.

Statsrådet säger i interpellationssvaret att regeringen i syfte att minska alkoholkonsumtionen arbetar med de traditionella alkoholpolitiska medlen. Utöver en aktiv prispolitik, som jag redan kommenterat, nämner statsrådet opinionsbildning och kontrollerad försäljning. Frågan är då vad regeringen

vill åstadkomma i dessa båda hänseenden.

Om regeringen vill minska konsumtionen genom en aktiv prispolitik är det exempelvis direkt ologiskt att helt befria ett stort antal kunder från beskattning av alkoholhaltiga drycker. Det går inte att på rationella grunder försvara försäljningen av den skattefria s. k. turistsprit.

Jag är medveten om de internationella komplikationerna, men sådana möter vi också i samband med andra frågor. Sverige har inte dragit sig för att driva exempelvis frågan om försurningen av vårt lufthav i internationella fora. Är vi inte beredda att göra detsamma när det gäller alkoholförgiftning av människor? Vad avser regeringen att göra åt problemet med den skattefria försäljningen av alkoholdrycker?

Om regeringen vill ha en kontrollerad försäljning utgår jag från att beslutet om lördagsstängt på Systemet kommer att stå fast. Vidare utgår jag från att regeringen kommer att stoppa försäljningen av snabbvinsatserna. Det ligger i linje med de enligt min mening riktiga synpunkter som Gertrud Sigurdsen anför i fråga om hembränningen.

Den tredje huvudfrågan i regeringens alkoholpolitik är opinionsbildningen. Som jag ser det är det också här fråga om att gå före med gott exempel.

Mot bakgrund av den regeringsdeklaration som avgivits framstår det som svårförståeligt att regeringen Palme nära nog startade sina alkoholpolitiska insatser med att häva beslutet om alkoholfri representation. Kan vi emot en kursändring tillbaka till den hållning i frågan som socialdemokraterna intog i sin partimotion till riksdagen för några år sedan?

I fråga om opinionsbildningen mot alkohol har det hänt åtskilligt hoppfullt under senare år, vilket Gertrud Sigurdsen med rätta påpekar i sitt svar. I dag är ett hälsosamt leverne närmast ett s. k. innebegrepp. Hälsokost och jogging är vardagliga företeelser. Tobaksrökningen har trängts tillbaka på ett glädjande sätt. För några år sedan bolmade rökarna hämninglöst i sammanträdesrum och annorstädes, men i dag försöker man ordna rökfria miljöer för dem som önskar sådana. En helt ny attityd har utvecklats. Den är präglad av hänsyn och omsorg.

Skall vi, fru statsråd, få uppleva något liknande beträffande alkoholen? Om detta skall kunna ske, måste alla engageras. Jag noterar därför med tillfredsställelse att Gertrud Sigurdsen i svaret säger följande: "Alkoholpolitik är också att försöka förändra samhällsmiljön genom att t. ex. ändra på umgängesformer — —."

Det råder, herr talman, inget tvivel om att den som vill hålla fast vid en helynkter livsstil i dag utsätts för ett socialt tryck att överge den. Det kan vi konstatera i många sammanhang. Ett exempel är restaurangmiljön. Varför skall det vara så att den som vill ha alkoholfri dryck alltid skall behöva säga till om det? Om vi vill arbeta för ett friskare samhälle, borde det naturliga vara att vi såg till att man först serverar det alkoholfria alternativet och att de som önskar en dryck med ett skadligt innehåll, dvs. alkohol, får be om det. I varje fall borde gästerna erbjudas de båda alternativen samtidigt. Som det nu är får ofta den som önskar alkoholfri dryck vänta långt efter det att välkomstskaålen har druckits. Det är genant att våra restauratörer är så dåliga på detta

område. Självfallet finns det många goda undantag – det är jag den förste att erkänna – men alltför ofta är den bild jag nu redovisat den sanna. Det är också så att när man vid sådana tillfällen lyckats leta fram något alkoholfritt alternativ är det nästan alltid apelsinjuice eller Ramlösa. Inget ont sagt om de dryckerna, men det går onekligen att variera mer. Man visar i allmänhet en *erbarmlig nonchalans mot dem som dricker alkoholfritt*. Ett visst samband har det naturligtvis med slutsumman på notan och därmed också med storleken på serveringsavgiften.

Herr talman! Det behövs verkligen attitydförändringar på detta och många andra områden av liknande slag.

För mig har det varit självklart att vissa miljöer alltid skall vara alkoholfria. Dit hör barn- och ungdomsmiljöer. Jag noterar att Gertrud Sigurdsen stryker under vikten av just detta, även om hon inte använder den formuleringen; hon riktar sig ändå mot den gruppen. Det är då glädjande att enligt undersökningar som gjorts kunna notera att utvecklingen här har vänt något. *Från att alkoholbruket ökade och trängde ner i allt lägre åldrar synes det nu gå närmast i andra riktningen*. Detta har jag redovisat med siffror i min interpellation, och jag tänker inte upprepa dem nu. Det gäller dock att förstärka denna utveckling. Kanske kan man göra det genom att ställa kravet på helt alkoholfri ungdomsverksamhet för att erhålla statliga och kommunala bidrag.

Trafiken skall naturligtvis vara alkoholfri. För det tror jag att det i dag finns en rätt allmän accept i Sverige. Det är dock inte detsamma som en obrottslig lydnad. Poliskontrollerna visar närmast på motsatsen.

En grundregel borde också vara att alkohol aldrig serveras under arbetstid. Alkoholhaltiga drycker vid luncher är en styggelse, som lätt leder till överträdelse mot trafikreglerna och betydande risker i arbetslivet.

Ett bra grepp i arbetslivet, som statsrådet pekar på, är det kamratstöd som nu håller på att etableras på arbetsplatserna. Det har mitt fulla stöd.

Även i andra sammanhang borde en alkoholfri miljö vara självklar. Idrotten, som står mig nära, hör dit. Tyvärr, herr talman, är jag pinsamt medveten om att flaskan förekommer alltför ofta i idrottsmiljöerna, speciellt bland dem som omger arenorna. Men nog finns det en *motsättning i att dels träna hårt och ligga i på allt sätt för att bygga upp sin fysiska status, dels samtidigt använda alkoholhaltiga drycker, som bevisligen bryter ner den fysiska kapaciteten*. Idrottsrörelsen står inför ett stort och ansvarsfullt arbete för att vända på synen bland idrottsfolket, för idrott och alkohol hör icke ihop.

Jag vill framhålla ytterligare ett område som aktualiserats på senare tid av medicinarna. De har pekat på att hundratals barn i Sverige föds med bestående skador, därför att mödrarna konsumerat alkohol under graviditeten. Det är också en sådan period som nödvändigtvis bör vara alkoholfri.

Herr talman! Det finns i slutet av interpellationssvaret *fina formuleringar om folkrörelserna*. Jag tror att Gertrud Sigurdsen och jag i varje fall i princip är helt eniga när det gäller bedömningen av att ha med folkrörelserna i nykterhetsarbetet.

Jag har i min interpellation varit inne på en fråga som har mer konkret karaktär. Jag tänker på den utredning som tar upp CAN:s verksamhet. Jag kan därför inte riktigt förstå sambandet mellan det som sägs om betydelsen av att ha starka folkrörelser i nykterhetsarbetet och de resultat som den här utredningen kommit till när det gäller det folkrörelseuppyggda CAN. Nu är jag medveten om att – och det sägs också i svaret – denna utredning är ute på remiss. Jag vet inte alls vilka regeringens slutsatser kommer att bli. Men när jag ändå har dessa viktiga frågor uppe, skulle jag vilja vädja till Gertrud Sigurdsen, som i fortsättningen kommer att bedöma dessa frågor, att inte tillåta den avlövnings av CAN som det föreliggande förslaget innebär. Med tanke på vad som här sägs om folkrörelserna utgår jag från att när riksdagen så småningom får ta ställning till CAN:s verksamhet, så kommer det att vara en organisation med samma resurser och samma möjligheter att verka som hittills. Vi behöver alla krafter för att bekämpa alkoholismen och alkoholbruket över huvud taget i samhället. Då är CAN ett av de allra viktigaste instrumenten. Den här samverkan mellan folkrörelserna och samhället har varit fruktbar i trafiken, om man ser till NTF. Den har varit fruktbar när det gäller tobaksbruket, som jag talade om förut. Den kommer fortsättningsvis att vara det också i nykterhetsfrågan, om CAN får fortsätta att arbeta på det sätt som man gör i dag med bibliotek, med dokumentationscentral och andra sådana resurser.

Får jag, herr talman, sluta med att sammanfatta detta anförande i åtta punkter, som jag varit inne på. För att Gertrud Sigurdsen skall få dem helt aktuella vill jag nämna dem en gång till:

1. Är statsrådet beredd att bedriva alkoholpolitiken så att konsumtionen minskar med 3–5 % per år?
2. Det viktigaste instrumentet är ju prispolitiken. Om vi skall få ned konsumtionen på detta sätt, kräver det att skatten på alkoholdrycker ökar mer än den allmänna prisnivån. Är statsrådet Sigurdsen beredd att arbeta för det?
3. Är regeringen beredd att i internationella sammanhang, främst i Norden, arbeta för att ta bort skattefriheten på turistsprit?
4. Kommer regeringen att stå fast vid lördagsstängningen på Systembolaget?
5. Kommer regeringen att stoppa snabbvinsatserna?
6. Är regeringen beredd att återinföra spritfri representation?
7. Är regeringen beredd att satsa resurser på en kraftfull kampanj för alkoholfria drycker?
8. Kommer regeringen att fortsätta arbetet på att åstadkomma alkoholfria miljöer för ungdom, på arbetsplatser, inom idrotten och i trafiken?

Anf. 4 Statsrådet GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Jag tror att Rolf Wirtén och jag är helt överens om att det är viktigt att vi fullföljer de mål och arbetar efter de riktlinjer som 1977 års alkoholpolitiska beslut innebar när det togs av riksdagen. Jag vill gärna repetera vad socialutskottet sade i sitt betänkande, som riksdagen tog som sitt:

”Alkoholmissbruket bör i första hand angripas med i vid mening socialpolitiska insatser som bör utgöra grunden för samhällets alkoholpolitik. Specifikt alkoholpolitiska åtgärder måste ses som ett komplement till andra åtgärder som syftar till att förbättra förhållandena inom arbetslivet, skolan, familjelivet, boendet och fritidsutnyttjandet.” Skatteutskottet skrev att socialpolitiska insatser i samspel med andra åtgärder bör utgöra grunden för samhällets alkoholpolitik. Det är de riktlinjer som den här regeringen arbetar efter, liksom tidigare regeringar har gjort sedan beslutet fattades.

Rolf Wirtén har ställt en del frågor till mig. Jag skall försöka att besvara dem.

Det gällde först, om jag förstod saken rätt, att uppsätta som mål att minska alkoholkonsumtionen med 3–5 % per år under 1980- och 1990-talet.

Jag tror att den allmänna ambitionen är att vi måste få ner alkoholkonsumtionen. Jag har, med det jag redovisade i mitt svar, visat att vi har en positiv utveckling när det gäller alkoholkonsumtionen. Jag har inget att invända mot att vi har ett procentuellt mål som riktmärke, men jag tror att det också kan vara farligt, om man exakt fastslår vissa procentsatser. Det är ju möjligt att vi kan nå ännu längre, och det är möjligt att vi inte klarar målet. Att man har ett procentuellt mål som riktmärke i sitt arbete utan att det för den skull slås fast av regering och riksdag har jag emellertid ingenting att erinra emot.

Rolf Wirtén tar sedan upp prisinstrumentet, som ju är ett viktigt medel i alkoholpolitiken. Där har jag lämnat en redovisning, och vi vet att denna riksdag har fattat beslut om höjda priser från den 21 november i år.

Prisinstrumentet skall naturligtvis användas, men jag vill erinra om att det inte användes särskilt ofta under den tid då Rolf Wirtén var budgetminister.

Låt mig lämna en redovisning för den perioden. Priserna höjdes den 27 augusti 1980 och sedan inte förrän den 1 maj 1982. Dessutom hade höjningarna den 1 januari 1983 Rolf Wirténs signum. Sedan kom alltså höjningen den 21 november 1983, och jag vill försäkra Rolf Wirtén om att Kjell-Olof Feldt och jag också i fortsättningen skall använda prispolitiken som ett aktivt instrument.

Nästa fråga gällde beslutet om den alkoholfria representationen – om jag nu tar frågorna i rätt ordning.

När det gäller den alkoholfria representationen – om jag förstod saken rätt syftar Rolf Wirtén på det beslut som har fattats här i riksdagen i år – är det inte fråga om något förslag som har kommit ifrån regeringen Palme. Beslutet är, om jag minns rätt, grundat på en fyrpartimotion, som lades fram i riksdagen och som sedan blev riksdagens beslut. Det har inte regeringen haft någonting med att göra.

Nästa fråga gällde den skattefria spriten. Denna fråga behandlas f. n. i Nordiska rådet, med anledning av en rekommendation som eventuellt kommer att leda till gemensamma nordiska åtgärder på det här området. Jag vill i det sammanhanget säga att det i praktiken är nästan omöjligt att göra något åt denna fråga på annat sätt än genom en internationell överenskommelse.

Nästa fråga gällde lördagsstängda butiker.

När riksdagen fattade beslut om att hålla systembolagen stängda på lördagarna, fick socialdepartementet i uppdrag att följa utvecklingen. Jag tillsatte i februari i år en särskild arbetsgrupp med syfte att utvärdera effekterna av lördagsstängningen. Enligt vad jag har tagit reda på kommer arbetsgruppen att kunna redovisa resultatet av utvärderingen i januari 1984. Innan vi har fått den utvärderingen, är jag inte beredd att gå in i någon diskussion i den här frågan.

Beträffande snabbvinsatserna: Det var någon av de borgerliga regeringarna som för några år sedan framlade ett förslag till riksdagen om förbud mot snabbvinsatser. Riksdagen avvisade det förslaget, och vi planerar inte att återigen komma med ett sådant förslag till riksdagen, eftersom det så nyligen har avvisats.

Rolf Wirtén tog allmänt upp informationen, som jag tror är mycket viktig. Som jag sade i interpellationssvaret, och som också Rolf Wirtén var inne på, ser vi nu en förändring av attityden till alkohol, inte minst bland våra unga, och jag tror att det är mycket viktigt. Under innevarande budgetår satsar regeringen 44 miljoner på droginformation, och de pengarna används till största delen inom folkrörelserna.

Nästa fråga gällde alkoholfria drycker och attityderna i alkoholsammanhang. Jag tror också att det är mycket viktigt att informera om dessa alternativ, och jag tror att det görs i den informationsverksamhet som redan bedrivs av socialstyrelsen, andra organ och folkrörelserna.

Rolf Wirtén pekar på idrotten och säger att idrott och alkohol inte hör ihop. Jag vill gärna hålla med om det. Jag kan också meddela att jag haft överläggningar med Riksidrottsförbundet. Inom ramen för allmänna arvsfonden har nämligen Riksidrottsförbundet som andra organisationer möjlighet att få bidrag för olika typer av projekt och aktiviteter. Riksidrottsförbundet har visat ett mycket stort intresse för att satsa på olika projekt, där man skall ta upp bl. a. den utslagning som i dag kanske är dominerande inom idrotten och att det inte bara är elitidrott som vi skall satsa på utan också en större bredd. Här ingår även drogförebyggande arbete, och jag har fått stark respons från Riksidrottsförbundet.

Jag nämnde i mitt svar – och Rolf Wirtén var inne på det något också – att kvinnor är de som i större utsträckning har ökat sin konsumtion av alkohol. Låt mig där peka på ett projekt som heter Evaprojektet och som pågått sedan 1981 på Magnus Huss klinik på Karolinska sjukhuset. Det projektet har gett goda resultat. Vid den öppenundersökning som man har gjort har man sett att projektet varit framgångsrikt. Man kan konstatera att 65 % av kvinnorna har minskat sin alkoholkonsumtion och att 55 % visar förbättrade arbetsprestationer.

När det slutligen gäller RAN, den utredning som Rolf Wirtén tog upp, vill jag säga: Eftersom den utredningen är ute på remiss – remisstiden går ut den 1 december – avvaktar jag remissyttrandena, innan jag tar ställning till de förslag som skall föreläggas riksdagen.

Måndagen den
28 november 1983

---

*Om alkoholpoliti-
ken*

Anf. 5 ROLF WIRTÉN (fp):

Herr talman! Statsrådet Sigurdsen slår än en gång fast ambitionen att få ner konsumtionen av alkohol, och därom är vi rörande eniga. Vi kan också notera att det har varit en positiv utveckling under den senaste tiden. Vår förhoppning är då att det skall fortsätta på det sättet.

Jag måste med tillfredsställelse notera svaret på min följdfråga om huruvida regeringen för de närmaste åren vill sätta upp vissa mål som kan anges i procentsatser. Statsrådet uttalar sig för en sådan tanke, nämligen att ha ett sådant riktmärke i sitt arbete, utan att vara direkt låst vid den enskilda siffran i ett riksdagsbeslut – och det senare kan jag förstå. Men jag tror att det är mycket angeläget att man sätter upp de här målen och har dem med i den alkoholpolitiska debatten var den än förs, vare sig det är här i riksdagen eller ute i organisationerna. Det är endast med en sådan kvantifiering som jag tror att man kan få press på arbetet och lyckas med att varaktigt nedbringa alkoholkonsumtionen.

Prisinstrumentet är viktigt. Det är vi också överens om. Gertrud Sigurdsen pekade på att vi skulle ha varit mindre angelägna under den tid jag hade ansvaret för budgetdepartementet. Det är inte så. Jag tror att vi har samma syn på detta. Vi hade som riktmärke, hela tiden jag hade hand om den här frågan, att följa med prisutvecklingen.

När det gäller besluten använde vi oss också av framförhållning. Vi talade om att skatten på sprit skulle höjas vid en bestämd tidpunkt, i det här fallet den 1 januari 1983, och avsikten var att hamstringseffekterna, som är svårhanterliga i detta sammanhang, skulle undvikas. Jag tror alltså inte att det är någon skillnad mellan våra åsikter. Men poängen i mitt resonemang i dag är: Är detta tillräckligt, eller måste vi gå längre och höja skatten på spriten mer än vad som motsvarar den allmänna prisutvecklingen, i syfte att få en motor i vår gemensamma strävan att få ner konsumtionen? Svenska alkoholpriser är dock lägre än de norska och även lägre än andra länders, vilka vi kan jämföra oss med. Det finns alltså skäl att ha en snabbare prisutveckling i Sverige än i vår omvärld.

Den tredje punkt som statsrådet Sigurdsen kommenterade gällde den alkoholfria representationen. Gertrud Sigurdsens historieskrivning var riktig. Det var i riksdagen som själva initiativet togs. Men det beklagliga är att det socialdemokratiska partiet, som nu har regeringsansvaret, inte stod emot den här gången och inte följde upp det som skrevs i en socialdemokratisk partimotion tidigare. Det var det som utgjorde förutsättningen för riksdagen att ändra på beslutet. Jag frågade därför om regeringen nu var beredd att stå fast vid socialdemokraternas ursprungliga linje. På det har jag icke fått något svar. Såvitt jag förstår var det i så fall avvikande.

Jag noterar att vi har samma syn på den skattefria spriten, s. k. turistsprit. Att man arbetar med den frågan i Nordiska rådet känner jag väl till. Men i övrigt måste jag säga att Sverige är mycket passivt när det gäller att driva frågan i olika internationella fora, klart mer passivt på den här punkten än i andra miljöfrågor, som jag också exemplifierade i mitt förra inlägg. Varför är Sverige det? Är statsrådet Sigurdsen beredd att försöka komma till rätta med

den här frågan även i andra sammanhang, förutom att den diskuteras i Nordiska rådet?

Lördagsstängda systembutiker får vi tydligen återkomma till. Jag hoppas att det jag sade om det som stod i interpellationssvaret om kontrollerad försäljning kommer att leda till att vi inte får någon ändring av det beslutet, utan att det blir konsekvens i handlandet.

Jag fick också ett uppgivet svar när det gällde snabbvinsatserna. Jag beklagar det. Vi får fortsätta att bearbeta opinionen på den punkten och hoppas att det så småningom leder till resultat.

Beträffande de drogfria miljöerna noterar jag, herr talman, att vi på den punkten tycks vara ganska överens. Jag önskar Gertrud Sigurdsen lycka till i de fortsatta samtalen med Riksidrottsförbundet i syfte att få en bättre tingens ordning där. Om intresset är stort bland de ledande inom förbundet, kommer det naturligtvis att kanaliseras ned på regional och lokal nivå. Här finns väldigt mycket att göra.

Anf. 6 Statsrådet GERTRUD SIGURDSEN:

Herr talman! Prisinstrumentet är viktigt, säger Rolf Wirtén. Vi är överens på den punkten. Men är det tillräckligt? Höjningarna borde gå snabbare, anser Rolf Wirtén.

Här i landet för vi en diskussion om vilka åtgärder som vi över huvud taget skall vidta. Det finns ju också de som föreslår att vi skall ha någon form av alkoholransonering. Rolf Wirtén tog dock inte upp detta i sitt anförande, men jag har med intresse noterat att den nye folkpartiledaren i ett tal i Göteborg för någon vecka sedan och i en intervju har sagt att vi kanske så småningom kan införa alkoholransonering på försök och i stället öppna systembutikerna på lördagar igen. Det finns alltså olika uppfattningar inom folkpartiet om både alkoholransonering och lördagsstängda butiker, såvitt jag förstår.

Låt mig återkomma till frågan om alkoholfria drycker. Jag kan tala om för Rolf Wirtén att Systembolaget har en stor drive på gång för alkoholfria drycker, och man noterar att det har skett en kraftig ökning av försäljningen.

Jag hann inte i mitt första inlägg beröra omfattningen av och de stora kostnader som är förknippade med alkoholskadorna, även om Rolf Wirtén inte direkt frågade mig om detta. Jag vill framhålla att jag helt delar hans uppfattning, att de innebär ett stort mänskligt lidande, förutom att de naturligtvis kostar samhället väldigt mycket pengar. Men jag tror att det är onödigt att ta upp en diskussion om huruvida det kostar 50 eller 60 miljarder, eller vad det nu kan kosta. Vi har i snart 100 år, tror jag, försökt fastställa dessa samhällsekonomiska kostnader utan att lyckas. Det är en omöjlig uppgift, därför att det är så många faktorer och värderingar som skall vägas in.

Låt mig slutligen säga att jag tycker att vi har en glädjande utveckling på alkoholpolitikens område. De beslut som vi fattade 1977 och det sätt vi verkar på har gett effekt. Vi har båda kunnat konstatera att alkoholkonsumtionen har gått ned. Spritförsäljningen har minskat med 27 % mellan åren

1979 och 1982. Tittar vi ut i världen på internationell statistik – i den redovisning jag har tittat på ingår 35 länder – ser vi att år 1981 låg Sverige på 30:e plats i fråga om alkoholkonsumtion. Det var Frankrike, Spanien, Västtyskland och Portugal som toppade denna statistik. Även när det gäller statistiken över trafiknykterhetsbrotten kan vi märka en nedgång. Statistiken för första halvåret 1982 resp. 1983 över brott som har kommit till polisens kännedom visar att antalet skäligen misstänkta fall av trafiknykterhetsbrott minskade med 5,3 %.

Det område där man har märkt en uppgång är hembränningen. Jag har redovisat att vi vidtar olika åtgärder för att komma till rätta med detta. Det är väl också där vi har en risk, om vi alltför snabbt skulle använda prisinstrumentet genom höjningar. Det måste hela tiden vara någon form av balans, så att vi inte får som resultat, efter att ha haft en kontrollerad försäljning som är ganska låg, en okontrollerad försäljning, dvs. hembränning, som är mycket högre.

Jag har av denna debatt dragit den slutsatsen att vi är överens om nödvändigheten av att följa 1977 års beslut att få ner alkoholkonsumtionen. Naturligtvis skall alla de medel som står till vårt förfogande användas i detta arbete.

Anf. 7 · ROLF WIRTÉN (fp):

Herr talman! Jag vill gärna hänga på där Gertrud Sigurdsen slutade, att vi är överens om att försöka få ned alkoholkonsumtionen. Det har vi redan sagt flera gånger i denna debatt. Det är naturligtvis också det som har varit vägledande för Bengt Westerberg, när han har uttalat sig i alkoholfrågan. Då det gäller frågan om ransonering, som Gertrud Sigurdsen pekade på, finns det olika uppfattningar inom nykterhetsrörelsen.

För min del menar jag att när vi nu med olika medel lyckats få en nedåtgående konsumtion i Sverige, är det angeläget att fullfölja den politiken med kraft och konsekvens och försöka finna nya former för att påskynda den här minskningstakten så att vi når de mål som jag nämnde – under 1980- och 1990-talen en 3–5-procentig minskning per år. Då är alkoholkonsumtionen 20 % lägre efter 20 år. Det är naturligtvis en framgångsrik politik. Då skall man undvika att i varje fall i nuläget använda sig av mer regleringar än nödvändigt.

Vad Bengt Westerberg har sagt är att vi under perioden fram till 1995 kan tvingas använda oss av en skärpt reglering, kanske en direkt ransonering. Men det finns många alternativ till det beslutet. Man kan, om det blir nödvändigt, starta med en registrering av storkonsumenter så att man på den vägen undviker de värsta alkoholskadorna.

Jag är övertygad om att denna debatt kommer att fortsätta. För dagen är i varje fall inte jag beredd att ta någon slutlig ställning.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1983/84:32 om tullbeläggningen av svensk sillexport till EG-länder

Nr 34

Måndagen den
28 november 1983

Om tullbeläggningen av svensk sillexport till EG-länder

Anf. 8 Statsrådet MATS HELLSTRÖM:

Herr talman! Jens Eriksson har ställt frågan vad regeringen avser vidta för åtgärder i anledning av att EG slopar tullsuspensionen på svensk sillexport till Danmark och övriga EG-länder.

Låt mig först säga, att jag delar Jens Erikssons oro inför det hot om tullbeläggning av svensk sill vid export till EG som i dag föreligger. EG:s beslut att införa ett system med successivt minskade tullfria kvoter innebär ett allvarligt ingrepp i ett sedan mycket lång tid tillbaka etablerat handelsmönster mellan Sverige och Danmark, vilket det är ett väsentligt svenskt intresse att bibehålla. Regeringen har därför gjort envetna ansträngningar att i överläggningar med EG nå en lösning så att vi även i framtiden skall kunna vara säkra på att undgå tull för vår traditionella export till EG. Tyvärr har dessa ansträngningar hittills inte lett till något resultat.

Från svensk sida har vi reagerat starkt mot den tullbeläggning av vissa svenska partier sill som ägt rum vid import till EG såväl i februari i år som för någon månad sedan. Det har visat sig att det i båda dessa fall varit fråga om effekter av tekniska bristfälligheter i EG:s kvotsystem, vilket dock inte hindrat att de svenska exportörerna lidit ekonomisk skada. Dessa tekniska bristfälligheter förvärrar problemen för Sverige.

Regeringen anser det ännu vara för tidigt att ge upp försöken att nå en tillfredsställande lösning för vår sillexport till EG. Vi är väl medvetna om den stora betydelse som sillexporten har för många svenska fiskare och för hela näringen samt den svåra situation som skulle uppstå om villkoren för exporten förändrades genom tullbeläggning. Även med tanke på de frihandelsprinciper som Sverige traditionellt ställt sig bakom måste vi med alla krafter värja oss mot ingrepp i den frihandel som i dag råder på fiskområdet.

Samtidigt är regeringen medveten om att tiden är knapp för att nå en lösning. Fortsatta överläggningar med EG-kommissionen förutses därför under den närmaste tiden. Innan dessa överläggningar ägt rum är det inte möjligt att ta ställning till om och i så fall hur regeringen kommer att utnyttja det bemyndigande som erhållits av riksdagen att i händelse av tull på svensk sill återkalla förmåner som i dag gäller vid import till Sverige av vissa fiskvaror med ursprung i EG.

Anf. 9 JENS ERIKSSON (m):

Herr talman! Jag tackar utrikeshandelsministern för svaret på min interpellation. Ministern säger i sitt svar att han delar min oro inför hotet om tullbeläggning på sill. Jag får säga att jag skulle blivit ännu mer tillfredsställd om statsrådet kunnat stilla min oro.

Vi fick tull på sillexporten under tolv dagar i februari i år, och när innevarande säsong den tullfria kontingenten minskas med 10 000 ton kommer tullen troligen att drabba oss redan i mitten av december.

Enligt vad vi erfarit fanns det för några dagar sedan endast kvar ett par

Måndagen den
28 november 1983

*Om tullbeläggning-
en av svensk sill-
export till EG-länder*

tusen ton av Danmarks kvot. Man förväntade då ett tillskott från Västtysklands kvot på ett par tusen ton, vilket torde innebära att tullen kan hållas borta ytterligare ett par veckor.

Två månaders tull kommer att innebära att ca 14 000 ton svensk sill tullbeläggs. Med 15 % tull innebär det en kostnad för Sverige och svenskt fiske på i runt tal 6 milj. kr. Det blir en kännbar förlust i ett läge där priserna och lönsamheten redan är låga och regleringsekonomi ansträngd.

Jag tar för givet att statsrådet känner till att den tullfria kvoten nästa år skärs ned med ytterligare 10 000 ton och att Danmarks andel tredje året blir 17 800 ton då den totala tullfria mängden är 34 000 ton, dvs. den mängd som är bunden i GATT-avtalet. Det skall ses i förhållande till det svenska exportbehovet, som ligger över 50 000 ton.

Situationen blir inte bättre av att Norge nu för varje år ökar sin export till EG och sina direktlandningar i Danmark. På sikt kan man därför befara att EG-tullen på sill kommer att kosta 20 milj. kr. eller kanske ännu mer per år.

Jag konstaterar att det ur fiskets synpunkt var ett högst olyckligt avtal Sverige och den dåvarande socialdemokratiska regeringen ingick med EG 1972. Ensidiga tullar på fiskkonserver har slagit ihjäl de konservfabriker vi hade på västkusten, åtminstone flertalet av dem och dem som inte flyttat bakom EG-ridån.

Jag har frågat flera ministrar vad de sålde fisket för i 1972 års avtal, men ingen har kunnat svara. Jag förväntar mig därför inte heller att den nuvarande utrikeshandelsministern vill svara på den frågan.

Utrikeshandelsministern talar om envetna ansträngningar att i överläggningar med EG nå en lösning och konstaterar vidare att dessa ansträngningar inte lett till något resultat. Det måste ju ha stått klart för regeringen redan i februari i år, då ju EG införde tull på sill för första gången.

Tydligen tar EG inte Sverige på allvar, och det har EG väl heller ingen anledning att göra.

De kontakter jag har inom EG ger vid handen att Sverige hotat med att dra tillbaka suspensionen av införselavgifter på torskfiléer. Men det var tydligen bara ett tomt hot, och det har EG säkert kommit underfund med.

När Sveriges Fiskares Riksförbund höll sin kongress i Alingsås den 2 september gästades vi av jordbruksminister Svante Lundkvist. I sitt tal som han höll vid kongressen tog han bl. a. upp frågan om EG-tullen på sill.

Efter att kort ha redogjort för innebörden i EG:s ministerråds beslut sade han:

"På svenskt initiativ har konsultationer ägt rum med EG-kommissionen, senast den 14 juli i år, i syfte att nå fram till en överenskommelse, som gör det möjligt för Sverige att även i fortsättningen kunna exportera traditionella kvantiteter sill tullfritt till EG. Samtidigt har framhållits de politiska problem som en tullbeläggning av svensk sill skulle medföra för Sverige. Sålunda har uttalats att en tullbeläggning kommer att nödvändiggöra ett återtagande helt eller delvis av de svenska ensidiga koncessionerna för importen av bearbetade fiskvaror (frysta fiskfiléer samt fisk- och skaldjurskonserver) från EG. Det har för EG understrukits att den ekonomiska betydelsen för fiskerinäringen

av sillexporten till EG är så stor att om de hotande förändringarna av exportvillkoren träder i kraft innebär detta att den svenska fiskeripolitiken måste omprövas.

Inom jordbruksdepartementet kommer man inom den allra närmaste tiden att utarbeta en beredskapsplan för agerande på svensk sida för den händelse svensk sillexport tullbelägges i EG mot slutet av kvoteringsperioden. Härvid blir det fråga om ett formellt tillbakadragande av de ensidiga koncessionerna, som lämnades EG 1972 avseende frysta fiskfiléer och fiskkonserver samt ett system för avgifts- och tullbeläggning som kan flexibelt anpassas till olika situationer. Frågan kommer sedan att beredas gemensamt mellan jordbruks- och utrikesdepartementen."

Jag har ingen anledning att betvivla att jordbruksministern hade den svenska regeringen bakom sitt uttalande.

I sitt interpellationssvar säger statsrådet vidare att regeringen "anser det ännu vara för tidigt att ge upp försöken att nå en tillfredsställande lösning för vår sillexport till EG". Jag har tidigare pekat på att vi i fjol hade tull under tolv dagar och att tull troligen kommer att införas om ett par veckor. Om det inte är för sent, så är klockan åtminstone fem i tolv. Det är på tiden att Sverige slår vakt om sitt fiske.

Det finns inget statsråd som i dag kan be de svenska fiskarna att skaffa sig meningsfull sysselsättning på varven, som man kunde göra för tio eller femton år sedan, utan fisket och fiskerinäringen är nu en ytterst värdefull tillgång som rätt skött kan ge sysselsättning åt många fler än de som finns inom näringen f. n. Men då måste regeringen hålla på vårt lands rätt i alla de sammanhang där fisket berörs.

Handelsavtal och avtal om kvoter spelar härvid en nyckelroll. Från det svenska fiskets sida är vi besvikna över det sätt som förhandlingarna genomförs på, och där svenskt fiske kommer i kläm.

Vad har det blivit av den beredskapsplan som jordbruksministern talade om på vår kongress och som man då höll på att arbeta med? Är den inte snart färdig att sätta i verket? Ingen betvivlar väl att denna tull kommer. Jag förmodar att detta också står klart för statsrådet Hellström. Hur har frågan beretts mellan utrikes- och jordbruksdepartementen?

Riksdagens beslut står fast – det beslut som bemyndigar regeringen att i händelse av tull på svensk sill återkalla förmåner som i dag gäller vid import till Sverige av vissa fiskvaror med ursprung i EG. Men kommer regeringen att utnyttja den möjligheten?

Anf. 10 Statsrådet MATS HELLSTRÖM:

Herr talman! Jens Eriksson sade inledningsvis att han hade varit gladare om jag kunnat stilla hans oro. Nej, jag kan inte det – jag har tvärtom sagt att jag delar den oro som Jens Eriksson ger uttryck för, därför att EG ju på fiskområdet för en mycket hård politik.

Den situation som Jens Eriksson beskriver blir inte lättare av att det råder rader av konflikter inom EG i fiskfrågan – den har ju även inom EG tidvis

---

*Om tullbeläggning-
en av svensk sillex-
port till EG-länder*

varit en mycket inflammerad fråga. Det underlättar inte den här typen av diskussioner.

När det gäller 1970-talet och vårt EG-avtal, Jens Eriksson, så rör det sig ju för oss, liksom för de andra EFTA-länderna, om de svårigheter som vi ständigt har pekat på i det s. k. protokoll 2, att komma åt tullfriheten för bearbetade livsmedel. Där har EG visat en hård protektionism som vi, tillsammans med de andra EFTA-länderna, alltså ständigt påtalar men som är en verklighet.

Jag skall ändå nämna en sak som i och för sig ligger vid sidan om den fråga som Jens Eriksson ställt. Just med beaktande av de svårigheter som EG-marknaden erbjuder då det gäller bearbetade livsmedel, med de här tullarna, måste jag säga att jag dock tyckte mig se en strimma av sol, när jag för några månader sedan besökte den stora livsmedelsmässan i Köln – en av världens största livsmedelsmässor. Jag fann att glädjande många svenska småföretag, trots svårigheterna och trots de höga tullar som man skall ta sig över för att komma in på EG-marknaden, visade en vilja att djärvt satsa även på EG-länderna – på länder som Västtyskland och England. Härvidlag gör även Exportrådet stora ansträngningar för att stödja särskilt svenska småföretag när det gäller att komma in på den här svåra marknaden med bearbetade livsmedel. Jag blev uppmuntrad, och jag fick mycket stor respekt för de medvetna och systematiska satsningar som man gör för att trots svårigheterna komma in på EG-marknaden med bearbetade livsmedel.

Detta ligger som sagt vid sidan om Jens Erikssons interpellation, och det är ingen som helst tröst i fråga om sillen. Men Jens Eriksson gick ju själv in på frågan om de bearbetade livsmedlen mer allmänt.

När det gäller sillen är regeringens arbete, som sagt, fortfarande inriktat på – och jag hoppas verkligen att Jens Eriksson anser det vara riktigt – att försöka få till stånd en lösning som innebär bibehållen tullfrihet för sill. Detta är regeringens arbetsprogram, det är vår målsättning. Jag utgår från att Jens Eriksson anser att det är riktigt att nu inte ge upp det målet, utan att vi, trots svårigheterna, bör fortsätta att förhandla.

Som jag sagt kommer nya överläggningar med EG-kommissionen att äga rum inom en mycket nära framtid. Regeringen har vidare under de gångna veckorna genomfört bilaterala uppvaktningar i sillfrågan i samtliga EG-huvudstäder för att få gehör för våra synpunkter. EG kommer att ha ett viktigt fiskeriministermöte den 14 december, i vilket sammanhang även silltullfrågan kan tänkas komma att tas upp.

Mot bakgrund av de pågående diskussionerna kan jag självfallet bara svara Jens Eriksson på hans fråga, beträffande vid vilken tidpunkt och på vilket sätt regeringen kommer att utnyttja de möjligheter riksdagen har givit regeringen genom beredskapsplaner och annat, att jag vill försäkra Jens Eriksson att jag är precis lika intresserad som han av att få till stånd en för Sverige positiv lösning på problemet.

Jag är samtidigt mycket angelägen om att utsikterna att nå en lösning inte störs nu. Därför är jag självfallet inte beredd att i rådande känsliga förhandlingsläge lämna ytterligare kommentarer i den fråga som Jens

Eriksson nämnde sist, om hur regeringen skall utnyttja riksdagens bemyndigande.

Nr 34

Måndagen den
28 november 1983

Anf. 11 JENS ERIKSSON (m):

Herr talman! Jag är medveten om de svårigheter EG har när det gäller att lösa sina konflikter och sina problem. Men på en punkt tycks EG-länderna vara ganska överens, och det är när det gäller att försöka stoppa tillförseln av svensk råvara till den danska beredningsindustrin. Tydligt tycker man att man har tillräckligt med råvara och kan skaffa den råvaran själv – trots att vi under många år har varit med om att bygga upp denna beredningsindustri.

Att jag tycker att 1972 års avtal var så dåliga beror på att de var ensidiga. Vi har nu tull på all svensk fisk, på alla svenska fiskkonserver som går till EG, och våra fiskare måste arbeta med en 15–20-procentigt sämre lönsamhet än vad danska fiskare skall göra i dag.

Skall man då stillatigande låta EG agera i det här fallet? Jag betvivlar inte utrikeshandelsministerns vilja att komma fram till en lösning, och det är lika angeläget för regeringen som för oss fiskare. Men skall man stillatigande åse att EG inför tull? EG-länderna började göra detta i fjol, och redan för ett och ett halvt år sedan låg den här tullplanen klar, så nog har man haft tid på sig att förhandla och underhandla.

Jag vet inte vad som har försiggått vid underhandlingarna. Vi bad en gång departementet att få vara med som observatörer och se vad som försiggick, men det fick vi tyvärr inte. Därför vet vi inte särskilt mycket om vad som händer. Vi har bara underrättelser från dem som deltar – alltså genom de kontakter vi har inom EG – att gå efter.

Detta är allvarligt för fisket, för det kommer att kosta på. Jag tycker att regeringen har använt alldeles otillräckliga metoder och att den inte har ansträngt sig mycket nog för att få till stånd en uppgörelse. Jag anser också att EG på något sätt har tappat respekten för Sverige, eftersom man tydligt kan hantera oss litet grand som man själv vill. Trots att länderna inte är eniga inbördes i allt, så är de åtminstone eniga när det gäller hanteringen av importen av sill från oss.

Anf. 12 Statsrådet MATS HELLSTRÖM:

Herr talman! Det är inte så som Jens Eriksson säger, att EG-länderna skulle vara eniga i den här frågan. Tvärtom har Danmark här samma intressen som Sverige. Danmark utgör självfallet ett stort stöd för oss i den här frågan. Det är ju den sill som kommer till Danmark det handlar om. Så i Danmark har vi uppenbarligen stöd.

Sedan vet jag inte hur Jens Eriksson ser på företeelser som att tala och tiga. Det är inte precis stillatigande som vi har äsett den här processen. Vi har varit mycket aktiva och tagit upp frågan vid alla de kontakter – såväl allmänna som sådana som har berört fiske över huvud taget – som vi har haft med EG. När statsministern och jag i våras – i februari var det väl – besökte EG aktualiserade vi frågan. Det gjorde jag också med kommissionären Haferkamp vid högnivåmötet med EG här i Stockholm i juni. Vi lyckades då få till

*Om tullbeläggning-
en av svensk sill-
port till EG-länder*

Måndagen den
28 november 1983

*Om tullbeläggningen
av svensk sillex-
port till EG-länder*

stånd ett expertmöte under sommaren, som dock inte ledde fram till någon lösning.

Vi har, som jag har sagt, genomfört uppvaktningar i samtliga EG-länders huvudstäder och då fört fram att detta är en ur svensk synvinkel mycket angelägen fråga. Som jag nämnde kommer fortsatta samtal och överläggningar med EG att äga rum inom en mycket nära framtid.

Man har en egendomlig definition av ordet stillatigande om man menar att vi stillatigande har åsatt den här utvecklingen. Vi är tvärtom utomordentligt aktiva. Svårigheten är – som Jens Eriksson själv har varit inne på – att det inom EG finns starka konflikter när det gäller fiskefrågorna och att det där pågår en protektionistisk utveckling.

Vi avser inte att ge upp våra försök. Det var innebörden av mitt förra svar.

Anf. 13 JENS ERIKSSON (m):

Herr talman! Statsrådet har rätt i att Danmark gärna vill ha vår sill till sin beredningsindustri. Jag är inte alldeles säker på att det är den danska regeringen som vill det, men jag känner till att den danska beredningsindustrin är ytterst angelägen om att få vår sill.

När jag säger "stillatigande" menar jag att regeringen inte har tagit i tillräckligt. Regeringen har funnit sig i att EG har infört tull på sill utan att vidta motåtgärder – det är verkligen vad man har gjort. Jag vet att man förhandlar, men förhandlingarna har inte lett till något resultat. Det har regeringen accepterat och låtit EG införa tull på sill. Nu är det bara fjorton dagar, kanske tre veckor, kvar innan EG på nytt vill införa tull. Vi skall med intresse följa vad regeringen då kommer att göra.

Riksdagen har gett regeringen möjlighet att vidta motåtgärder, som kan bli ganska kännbara för EG och med vilka vi kan kompensera oss för en del av de kostnader tullbeläggningen kommer att medföra för svenskt fiske. Jag hoppas att regeringen utnyttjar den möjlighet som riksdagen har gett den.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Föredrogs och hänvisades

Motion

1983/84:235 till skatteutskottet

6 § Föredrogs men bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkande 1983/84:8

Justitieutskottets betänkande 1983/84:6

Lagutskottets betänkande 1983/84:7

Trafikutskottets betänkanden 1983/84:1, 4 och 5

Arbetsmarknadsutskottets betänkanden 1983/84:6 och 7

Bostadsutskottets betänkande 1983/84:6

7 § Anmäldes och bordlades

Proposition och skrivelse

1983/84:18 Dubbelbeskattningsavtal mellan Sverige och Luxemburg

1983/84:80 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen

8 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1983/84:236 av *Kersin Göthberg m. fl.*1983/84:237 av *Lars-Erik Lövdén och Kurt Ove Johansson*1983/84:238 av *Rune Rydén m. fl.*1983/84:239 av *Björn Samuelson och Nils Berndtson*

Vissa högskoleorganisatoriska frågor (prop. 1983/84:52)

1983/84:240 av *Nils Carlshamre m. fl.*1983/84:241 av *Rune Gustavsson m. fl.*1983/84:242 av *Kenth Skårvik*

Vissa frågor inom den allmänna försäkringen (prop. 1983/84:66)

1983/84:243 av *Tommy Franzén*

Vissa avdrag för kostnader för intäkternas förvärvande, m. m. (prop. 1983/84:68)

1983/84:244 av *Ulf Adelson m. fl.*1983/84:245 av *Thorbjörn Fälldin m. fl.*1983/84:246 av *Lars Werner m. fl.*

Basenheten för åren 1984 och 1985 (prop. 1983/84:69)

1983/84:247 av *Christer Eirefelt*1983/84:248 av *Lars Tobisson m. fl.*

Ökning av aktiekapitalet i Post- och Kreditbanken, PK-banken (prop. 1983/84:70)

1983/84:249 av *Margit Gennser m. fl.*

Vissa högskoleorganisatoriska frågor (prop. 1983/84:52)

1983/84:250 av *Kjell Johansson m. fl.*

Vissa avdrag för kostnader för intäkternas förvärvande, m. m. (prop. 1983/84:68)

9 § Anmäldes och bordlades

Finansutskottets betänkanden

1983/84:13 Allemanssparandet (prop. 1983/84:30)

1983/84:14 Fortsatt giltighet av lagen om kreditpolitiska medel (prop. 1983/84:43)

1983/84:16 Riksdagens revisorers verksamhet under budgetåret 1982/83 (redog. 1983/84:2)

*Meddelande om
frågor*

10 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framstälts

den 25 november

1983/84:186 av *Göran Ericsson* (m) till statsrådet Gertrud Sigurdsen om arbetsförhållandena vid statens rättsläkarstation i Stockholm:

Vilka åtgärder avser statsrådet vidta i anledning av de brister främst vad avser arbetsmiljön som byggnadsstyrelsen påpekat i sin skrivelse S 43-1025-82 till socialdepartementet angående statens rättsläkarstation?

den 28 november

1983/84:187 av *Anders Björck* (m) till statsrådet Bengt Göransson om fördelningen av ordförandeposterna i SR-koncernens styrelser:

Den 26 oktober 1982 överenskoms vid en överläggning med företrädare för regeringen och de borgerliga partierna om fördelningen av ordförandeposterna inom SR-koncernen. Regeringens representant meddelade då att man inte önskade någon förändring jämfört med tidigare. Detta innebar bl. a. att socialdemokraterna erhöll ordförandeposterna i Sveriges Television och Lokalradiobolaget för år 1983.

Den 11 november i år valde Sveriges Radios styrelse ordföranden och ledamöter i de fyra dotterbolagen. Inget meddelades då från regeringen om att några förändringar i fördelningen skulle vara aktuella.

Efter detta meddelar regeringen att man – tvärtemot överenskommelsen den 26 oktober 1982 – också önskar lägga beslag på ordförandeposten i moderbolaget. Ordförande utses till skillnad från de övriga av regeringen direkt. En socialdemokratisk kandidat var redan vidtalad.

Mot bakgrund av det inträffade vill jag fråga följande:

1. Vad är skälet till att man utan något samråd eller information till de borgerliga partierna bryter mot överenskommelsen från den 26 oktober 1982?

2. Kan man i fortsättningen lita på överenskommelser med regeringen vad gäller SR-koncernens styrelser?

3. Anser regeringen att någon ny fördelning skall ske av ordförandeposterna för att uppnå balans?

4. Varför vill regeringen göra "en politisk markering" med ordförandeposten i Sveriges Radios moderbolag?

5. Vid vilken tidpunkt tillfrågades först någon socialdemokratisk kandidat till den aktuella ordförandeposten?

11 § Kammaren åtskildes kl. 12.12.

In fidem.

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert